Univerzita Karlova v Praze

Právnická fakulta

Zkrácená odůvodnění v civilním řízení

Studentská vědecká a odborná činnost

Kategorie: magisterské

Autor: Jan Peroutka

2014

VII. ročník

Čestné prohlášení a souhlas s publikací práce

Prohlašuji, že jsem práci předkládanou do *VII.* ročníku Studentské vědecké a odborné činnosti (SVOČ) vypracoval samostatně za použití literatury a zdrojů v ní uvedených. Dále prohlašuji, že práce nebyla ani jako celek, ani z podstatné části dříve publikována, obhájena jako součást bakalářské, diplomové, rigorózní nebo jiné studentské kvalifikační práce a nebyla přihlášena do předchozích ročníků SVOČ či jiné soutěže.

Souhlasím s užitím této práce rozšiřováním, rozmnožováním a sdělováním veřejnosti v neomezeném rozsahu pro účely publikace a prezentace PF UK, včetně užití třetími osobami.

V …….. dne …….

…….……

Jan Peroutka

Poděkování

Děkuji paní JUDr. Silvii Kubešové, Ph.D. za cenné rady a připomínky, která mi poskytla při psaní této práce. Poděkování patří také Okresnímu soudu v Karlových Varech, zejména panu JUDr. Radkovi Černovskému za možnost seznámení se se základy soudního rozhodování.

Obsah:

1. Úvod 6

   1.1 Součinnost 6

   1.2 Předvídatelnost 7

2. Funkce odůvodní 8

3. Zkrácená odůvodnění 11

4. Rozsudek pro zmeškání a rozsudek pro uznání 13

   4.1 Rozsudek pro uznání 13

   4.2 Rozsudek pro zmeškání 15

5. Rozsudek, kde není odvolání přípustné, nebo se účastníci odvolání vzdali 17

   5.1 Odvolání není přípustné 17

   5.2 Bagatelní věc 19

   5.3 Usnesení, jímž se schválil smír 21

   5.4 Odvolání se strany vzdali 23

6. Závěr 24

   6.1 Přijatelnost odůvodnění 24

   6.2 Zkrácená odůvodnění vs. rychlost řízení 24

7. Použité zdroje 28

Seznam použitých zkratek:

OSŘ	Občanský soudní řád, zákon č. 99/1963 Sb., ve znění zákona č. 293/2013 Sb.
OZ	Občanský zákoník, zákon č. 89/2012 Sb.
ZŘS	Zákon o zvláštních řízeních soudních, zákon č. 292/2013 Sb.
ÚS	Ústavní soud, Joštova 8, 660 83 Brno2
NS	Nejvyšší soud České republiky, Burešova 20, 657 37 Brno
ESLP	Evropský soud pro lidská práva (European Court of Human Rights) se sídlem ve Štrasburku

1. Úvod:

Cílem práce bude porovnat jaký účinek má zavedení zkrácených odůvodnění ve prospěch rychlosti soudního řízení. Pojem rychlosti nabývá na čím dál větší popularitě a stává se synonymem pro (ne)funkčnost celé justice (viz. závěr). Návrhů, jak současnou situaci změnit, je mnoho. V rámci porovnávání budu hodnotit skutečný smysl nových institutů a jejich reflexi se základními principy procesního práva. Zda uspokojování kritiků implementováním nových a „progresivnějších" prostředků, je správné řešení na takzvaně „neutěšitelnou" situaci občanského soudního řízení.

„***Zrychlení*** *a* ***racionalizace*** *soudního procesu je legitimním cílem v demokratické společnosti, neboť spravedlnost, která* ***přichází pozdě, nemusí být již spravedlností***."[1]Tímto rozhodnutím ÚS přiděluje značnou důležitost efektivitě řízení, nicméně u domáhání se svých práv prostřednictvím soudů se vyžaduje určitá trpělivost. Ze statistiky Evropské komise pro efektivnost justice vyplývá, že v porovnání s jinými státy[2] je česká justice nadprůměrná (co do rychlosti řešení sporů). Účastníci by *a priori* měli očekávat, že soudní rozhodování ze své podstaty nemůže být „bleskové" rozhodování. Rozhodnutí soudu má mít kvalifikovanější formu a nemá sloužit k rozhodování sporů, u kterých je reálná šance na jiný postup.[3]

1.1 Součinnost:

Občanský soudní řád prošel od své účinnosti celou řadou novelizací, a to od významných po méně významné. Pro účely této práce a výkladu celého soudního procesu je jistě vhodné zmínit ustanovení § 6 OSŘ účinného od 1. ledna 2014.

§ 6

„V řízení postupuje soud ***předvídatelně a v součinnosti s účastníky řízení*** *tak, aby ochrana práv byla* ***rychlá a účinná*** *a aby skutečnosti, které jsou mezi účastníky sporné, byly podle míry jejich účasti spolehlivě zjištěny. Ustanovení tohoto zákona musí být vykládána a používána tak, aby* ***ne****docházelo k jejich* ***zneužívání****."*

Důvodová zpráva klade důraz hlavně na význam součinnosti soudu a účastníků navzájem. Připomíná a reaguje na soudní praxi, kdy rychlost a účinnost soudního rozhodování

[1] Nález ÚS ze dne 21. 7. 2011, sp. zn. III. ÚS 1513/11

[2] JEAN, Jean-Paul a Hélene JORRY. Judicial systems of the European Union countries: Analysis of data by theEuropean Commission for the Efficiency of Justice (CEPEJ). In: [online]. June 2013 [cit. 2014-04-11]. Dostupné z: http://www.coe.int/t/dghl/cooperation/cepej/evaluation/2012/CEPEJ_pays_UE_rapport_JPJ-HJ_2013__en.pdf

[3] Alternativní způsoby řešení sporů, zejména mediace, která v současnosti není moc populární.

leží nejenom na soudu, ale i na vůli účastníků, kteří nemalou měrou přispívají k průtahům. Součinnost účastníků řízení je nepostradatelná součást řízení, bez které nemůže adekvátně probíhat. I přesto se dává soudci (nikoli účastníkům) odpovědnost za vzniklé průtahy[4]. To vyplývá i ze zákonné úpravy podle § 117 odst. 1 OSŘ. Soud samozřejmě podle textu zákona nese odpovědnost, nicméně může použít sankce, pomocí kterých účinně hrozí na účastníka prohrou ve sporu.[5] Zde vítězí snaha ochránit poctivého účastníka před zneužíváním procesních práv protistranou.[6] Tyto postupy samozřejmě nelze využít u tzv. nesporných řízení, kde se součinnost vynucovat nemůže.

V ustanovení § 117 odst. 1 OSŘ se rychlosti soudního řízení propůjčuje stejná hodnota jako spravedlnosti a úplnosti.

§ 117 odst. 1 OSŘ

*„**Předseda** senátu zahajuje, řídí a končí jednání, uděluje a odnímá slovo, provádí dokazování, činí vhodná opatření, aby zajistil splnění účelu jednání, a vyhlašuje rozhodnutí. **Dbá přitom,** aby jednání probíhalo důstojně a nerušeně a aby věc mohla být úplně, spravedlivě a **bez průtahů** projednána.“*

1.2 Předvídatelnost:

Další požadavek - předvídatelnost soudního rozhodování (legitimní očekávání) je základním znakem právního státu. Právě předvídatelnost a součinnost jsou dva aspekty, které jsou pro zrychlení soudního řízení klíčové. Soud rozhoduje výhradně po promyšleném procesu, kde výklad práva musí být zřejmý. Účastníci musí mít jistotu, že mohou použít stejná procesní pravidla, ale i očekávat rozhodnutí vycházející ze zákona. Je nepochybné, že na většinu zákonných ustanovení neexistuje jeden výklad. Soud rozhodne a v odůvodnění vysvětlí, co ho vedlo právě k takovému výkladu. Nicméně po jeho vyhlášení je výklad soudu

[4] Nález ÚS ze dne 7. 12. 2004, sp. zn. I. ÚS 91/03
***„I za situace**, kdy se na **průtazích v řízení podílejí jeho účastníci**, **musí soud**, s využitím prostředků, které mu poskytují příslušné procesní předpisy**, dostát svým povinnostem** vyplývajícím z čl. 38 odst. 2 Listiny základních práv a svobod a z čl. 6 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod.“*
[5] DRÁPAL, L. a J. BUREŠ. *Občanský soud řád I. a II. Komentář*. 2009. vyd. ISBN 9788074001079. Ustanovení § 6:
*„Pro sporné řízení platí **projednací** zásada. **Součinnost** účastníků ve sporném řízení **není ovšem vynucována**; nesplnění povinnosti tvrzení a povinnosti důkazní má ve sporném řízení za následek neunesení břemene tvrzení a důkazního břemene**. Nedostatek součinnosti účastníka** ve sporném řízení s sebou nese zpravidla **nepříznivé rozhodnutí** pro účastníka, který svou povinnost nesplnil.“*
[6] DRÁPAL, L. a J. BUREŠ. *Občanský soud řád I. a II. Komentář*. 2009. vyd. ISBN 9788074001079. Ustanovení § 6:
*„Občanský soudní řád **nepřipouští jako regulérní prostředek** obrany žalovaného **obstrukce** a **nečinnost …“***

pro oba účastníky závazný.[7] Odůvodnění je tedy tou důležitější součástí soudního rozhodnutí a do budoucna vysílá signál, jak se budou řešit podobné spory.[8]

Nález sp. zn. III. ÚS 94/97

„*Jedním z těchto principů, …**a vylučujícím libovůli při rozhodování**, je i povinnost soudů své rozsudky odůvodnit (§ 157 odst. 1 o. s. ř.), a to způsobem, zakotveným v **ustanovení § 157 odst. 2** o. s. ř.*“[9]

V literatuře je možné se setkat s přirovnáním odůvodnění k zrcadlu soudního řízení (resp. celá právní kultury).[10] I přesto v právním řádu máme zkrácená odůvodnění. Soud v takovém případě musí (má možnost) rozsah na odůvodnění zúžit. To zákon umožňuje ve vyjmenovaných případech a z různých důvodů. Každé rozhodnutí však musí vycházet z určitého myšlenkovitého pochodu, který musí být co nejsrozumitelněji vysvětlen. Jedině pomocí srozumitelného a jasného odůvodnění můžeme docílit přijatelnosti práva,[11] které by mělo být nejpodstatnějším cílem soudního rozhodování. Pro upřesnění je zapotřebí dodat, že zkrácená odůvodnění jsou zakotvena v ustanovení § 157 odst. 3 a 4 OSŘ, jenž subsidiárně působí i pro ZŘS v případě, že nemá svojí vlastní speciální úpravu. Cílem této práce bude rozpor pouze sporných řízeních a podrobně se novou úpravou tato práce zabývat nebude.

2. Funkce odůvodnění:

„*Důvody rozhodovací vysvětlují, proč soud rozhodl tak, jak je uvedeno v nálezu rozsudečném. V té příčině nutno nejprve stručně vylíčit skutkový děj, jak jej podaly soudu strany svými přednesy, a uvésti návrhy ve věci činěné; **po té nutno vysvětliti, jak tento děj byl soudem psychologicky zpracován**, tedy, které skutečnosti soud považuje za pravdivé a které nikoli, ale i z jakých důvodů k tomu i onomu přesvědčení dospěl; konečně musí zde býti soudem vysvětleno, podle jakých právních hledisek tento jím psychologicky zpracovaný skutkový stav věci posuzovala proč tedy z něho dospěl ke svému nálezu*.“[12]

[7] Zůstaneme-li v dikci ustanovení § 159a odst. 1 OSŘ – ve sporných řízení, kde je jeden žalobce a jeden žalovaný.
[8] Ustanovení § 13 zákona č. 89/2012 Sb.
[9] Nález ÚS ze dne 26. června 1997, sp. zn. III. ÚS 94/97
[10] VRCHA, P. *K odůvodnění prvoinstančního rozsudku v občanském řízení*. Soudní rozhledy, roč. 2004, č. 3 a BOBEK, M. *O odůvodňování soudních rozhodnutí*. Právní rozhledy, roč. 2010, č. 6
[11] HAVLÍČEK, K. *Princip přijatelnosti práva*, Zdroj: Sborník přednášek z odborné konference, Právní prostor 2013
[12] HORA, Václav. *Československé civilní právo procesní*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2010. ISBN 978-80-7357-540-3.

Prof. Hora zdůrazňuje psychologický aspekt odůvodnění (důvodů rozhodovacích). Lze souhlasit s tím, že vyzdvihnutí psychologického faktoru působícího na účastníky se jasně odlišuje od strohého právního jazyka a ukládá soudci (psychologovi) odůvodňovat svá rozhodnutí tak, aby důvody rozhodnutí byly srozumitelné. Kontinentální typ právní kultury vyžadoval od soudce spíše úřednický přístup.[13]Teprve v současné době, pod vlivem provázanosti různých právních řádů, dochází k větší osobitosti rozhodování soudce a přibližování se k diskursivnímu způsobu rozhodování.[14] Lze shrnout, že mezi základní funkce odůvodnění patří zejména: (1) důvodnost rozhodnutí, (2) přesvědčivost, (3) přezkoumatelnost a (4) přesvědčivost pro veřejnost.[15]

Popsané funkce tedy můžeme klasifikovat z hlediska subjektů, ke kterým směřuje. První a druhá funkce odůvodnění, tj. jeho odůvodněnost a přesvědčivost, naplňují ustanovení § 159a odst. 1 OSŘ a směřují k účastníkům konkrétního sporu. Soudce vynese výrok a své rozhodnutí účastníkům vysvětluje. Vůči účastníkům platí pravidlo, že vyhlášené odůvodnění má přednost před písemným vyhotovením. A na základě odůvodnění by se v nich měl navodit pocit spravedlivého rozsouzení a vyloučit pocit libovolného rozhodnutí. Při správném odůvodnění se výrok akceptuje – právo je přijímáno.

Další dvě možnosti působí mimo soudní spor. Umožňuje soudu vyššího stupně posoudit, zda se rozhodlo spravedlivě. Je důležité, aby rozhodnutí bylo přezkoumatelné v rámci opravného řízení, ale i při kontrole státní správy soudů (zkoumá, zda dochází k průtahům).[16]

Další (neméně důležitou) funkcí odůvodnění rozhodnutí je jeho přesvědčivost vůči veřejnosti. V soudním systému NS[17] plní funkci sjednotitele, kdy i sám může posoudit jednotlivé otázky a vyjádřit se k nim. Jako nejvyšší instance obecných soudů jsou jeho stanoviska ostatními soudy zpravidla přijímána (silou své přesvědčivosti).

---

[13] ELIÁŠ, Karel. *Stará judikatura ve světle nových zákonů – I. Nový občanský zákoník a judikatura*, 2012, Stará judikatura ve světle nových zákonů

[14] KÜHN, Z., *Základní modely soudcovské argumentace*, Právník, roč. 2001, č. 4, s. 342 a násl.

[15]DERKA, L., KÜHN, Z. *Odůvodnění rozhodnutí vyššími soudy po 1. 1. 2001 a některé poznámky související*. Právní rozhledy, roč. 2001, č. 8

[16] Ustanovení § 126 odst. 2 zákona č. 6/2002 Sb.
Zde je prostor i pro obranu soudce. V řízení, kde vinou účastníků docházelo k průtahům, soudce vyjmenuje důvody, a proč se mu nepodařilo strany k jednání dovést.

[17] Ustanovení § 14 odst. 3 zákona č. 6/2002 Sb.

Nový pohled na nárok pro stejné rozhodnutí v obdobných věcech přinesl zákon č. 89/2012 Sb. Z ustanovení § 13 OZ vyplývá pro soud povinnost alespoň zohlednit rozhodování i nižších soudů, které nemusí být sjednoceny NS.

V soudním sporu je soudce vázán zákonem, to nijak nebrání, aby do něj jednotlivý soudce vnesl svůj osobitý přínos. Je to výdobytek soudní nezávislosti a jasný opak „soudce - stroje," aplikující pouze literu zákona.[18] Jeho přínos může být v různých procesních postupech i v rozdílné právní interpretaci. Nicméně právo na zákonného soudce musí být provázeno i možností účastníků seznámit se s „osobností" soudce, kterou vnese do řízení. Veřejnost by kromě předvídatelnosti výkladu práva měla mít možnost seznámit se se vším, co může mít vliv na rozhodování. Rozvrh práce stranám určí jejich soudce, ale strany (nepočítaje osobní zkušenost) mají možnost soudce poznat, až při prvním jednání. Řešení by se mohlo najít v publikaci rozhodnutí všech soudů. Pomocí služeb umožňující dálkový přístup by bylo možné vyhledat konkrétní rozhodnutí nejenom podle spisové značky, ale také podle předmětu sporu, použitích paragrafů zákona či jména soudce, jenž rozhodoval.[19]

„Bez nálezu rozsudečného není vůbec rozsudku. ***Kdyby rozsudek neměl vůbec důvody****, byl by zmatečným (477 č. 9 rak.) a musil by býti* ***zrušen****; rovněž i tehdy, když by důvody si* ***odporovaly*** *nebo byly tak* ***nedostatečné****, že bych z nich nebylo lze posoudit, jakým myšlenkovým pochodem soudce dospěl k závěru."*[20]

Obsahové náležitosti odůvodnění upravuje ustanovení § 157 odst. 2 OSŘ: (1) „*čeho se žalobce domáhá a z jakých důvodů*" – podstata žaloby (2) „*jak se ve věci vyjádřil žalovaný*" – stanovisko žalovaného, (3) „*stručně a jasně vyloží, které skutečnosti má prokázány a které nikoli*" (4) „*o které důkazy opřel svá skutková zjištění a jakými úvahami se při hodnocení důkazů řídil, proč neprovedl i další důkazy*" (5) „*jaký učinil závěr o skutkové stavu*" – skutková věta (6) „*jak věc posoudil po právní stránce*" – aplikace právní normy. Text paragrafu není uzavřeným výčtem, jenž soudci neumožňuje zahrnout i jiné náležitosti. Za přípustné (za velmi žádoucí) se dá posuzovat případ, kdy soudce zdůvodní své rozhodnutí po právní stránce a následně informuje strany, že vyšší soud jeho názor nesdílí.[21] Důležitost obsahových náležitostí judikoval NS, když zrušil, rozhodnutí odvolacího soudu, pro chybějící

[18] viz. francouzský model 19. století.
[19] Podobný prostředek můžeme najít v softwarových programech – CODEXIS, ASPI, Beck – online.
[20] HORA, Václav. *Československé civilní právo procesní*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2010. ISBN 978-80-7357-540-3
[21] WINTEROVÁ, Alena. *Civilní právo procesní: 6. aktualizované a doplněné vydání*. Praha: Linde, 2011. ISBN 978-80-7201-842-0.

odkazy na užitá zákonná ustanovení – tedy zastal stejný názor jako profesor Hora.[22]Judikatura navíc připomíná, že porušení povinnost podle § 157 odst. 2 OSŘ je porušení práva na spravedlivý proces.[23]

Novela OSŘ č. 30/2000 Sb. zpřesnila požadavky. Odůvodnění obsahující všechny náležitosti by se mělo vyjadřovat ke všem přílohám soudního spisu a podat přesnou rekonstrukci myšlenkového pochodu při rozhodování.[24] Při dodržování předepsaných instrukcí soud udělá vše proto, aby účastníci vyhodnotili výrok a přijali jej. Precizností odůvodnění se i soudce předem brání proti opravným prostředkům a umožňuje, vyargumentovat správnost svého rozhodnutí. Pochybením ze strany soudu je ignorování navržených důkazů. V textu odepře důkaz a rozumně nevysvětlí důvody, proč tak učinil. Soud má navíc povinnost vyjádřit se k námitkám jednotlivého hodnocení důkazů. Stranám opět musí přesvědčivě vysvětlit, co ho vedlo k jinému názoru než ten, jenž byl obsahem námitek. Zejména vycházejí-li z právního závěru, jenž v jiném obdobném případu zaujal v rozhodnutí Nejvyšší soud České republiky.[25]Absence těchto prvků nikterak nepřispívá k akceptaci výroku. Je příčinou častých opravných prostředků, které jsou shledány důvodnými.

3. Zkrácená odůvodnění:

„*Judikatura Evropského soudu pro lidská práva zastává názor, že ačkoliv čl. 6 odst. 1 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod soudy* ***zavazuje, aby svá rozhodnutí odůvodňovaly****, tento závazek nemůže být chápán tak, že vyžaduje podrobnou odpověď na každý argument (viz Van Hurk proti Nizozemí, 1994), a proto rozsah této povinnosti se může* ***měnit*** *podle povahy rozhodnutí a musí být analyzován ve světle okolností každého případu (viz Ruiz Torija a Hiro Balani proti Španělsku, 1994).“*[26]

[22] Rozsudek NS ze dne 15. 5. 2002,sp. zn./č. j.:30 Cdo 884/2001
„*Účelem odůvodnění rozsudku je vyložit opodstatněnost, zákonnost a spravedlivost rozhodnutí, které bylo soudem vydáno.* ***Aby tento účel byl splněn, musí obsahovat určité náležitosti*** *(§ 157 odst. 2 o. s. ř.). Mezi ně patří též posouzení zjištěného skutkového stavu podle příslušných ustanovení, jichž použil. Pokud tedy rozsudek odvolacího soudu* ***postrádá odkaz*** *na jím užitá zákonná ustanovení, podle nichž postupoval****, Nejvyšší soud takový rozsudek zruší.“***
[23]Rozsudek NS ze dne 18. 2. 2009,sp. zn./č. j.:32 Cdo 3726/2007
„***Povinnost*** *soudů rozsudky* ***odůvodnit*** *(§ 157 odst. 1 o. s. ř.) a to způsobem, zakotveným v § 157 odst. 2 o. s. ř., je jedním z principů řádného a spravedlivého procesu vyplývajících z článku 36 a násl. Listiny základních práv a svobod a z článku 1 Ústavy České republiky, který představuje* ***součást práva na spravedlivý proces****.“*
[24] Důvodová zpráva k zákonu č. 30/2000 Sb.
[25] Usnesení ze dne 7. 1. 2005, sp. zn. 10 Co 512/2004
[26]Rozsudek NS ze dne 31. 10. 2008,sp. zn./č. j.:33 Odo 1255/2006

ESLP si je vědom důležitosti sdělit důvody rozhodnutí, ale jednoznačně říká, že ve světle okolností, se nemusí vyžadovat odpověď na každé tvrzení. Česká úprava je tedy v souladu s judikaturou ESLP, protože ze zákona stanovuje případy, kdy soud musí odpovědět pouze na určité otázky ve svém odůvodnění. Zákonodárce zvolil formalistickou úpravu. V případě, že se naplní zákonem předvídané okolnosti, soud použije (pro něj přívětivější) kratší odůvodnění. Na případy, kdy se uplatní zkrácená odůvodnění, se zpravidla nevyžaduje dlouhá doba a náročnost. Dané rozhodnutí ESLP ovšem umožňuje i jiný výklad, než byl zvolen v našem případě. Na místo zákonem daných pravidel si soudce určí sám – zda je v konkrétním případě možné zkrátit odůvodnění. Konečnou odpovědnost nese on a jeho odůvodnění musí obstát, jak před účastníky, tak před odvolacím soudem.

Ustanovení § 157 odst. 3 a 4 OSŘ[27] je ovšem třeba podrobněji zkoumat. Oba odstavce shodně ukládají: „*soud uvede pouze*.“ Rozlišit mezi možností soudce použít zkrácená odůvodnění a povinností je zásadní. Soudce by neměl nikdo trestat za to, že v odůvodnění sdělí informace navíc. Zkrácená odůvodnění (a jejich zákonná úprava ustanovení § 157 OSŘ) ho naopak chrání před případnými výtkami, že se dostatečně nevypořádal s konkrétním sporem, kde plně odůvodňovat není potřebné. Možnost využít zkrácené odůvodnění je na jeho dobrovolné volbě, jestliže chce, může překročit zákonné limity. Alespoň tak funguje soudní praxe.

Nicméně, z gramatického i teleologického výkladu je možno uvažovat také o jeho povinnosti použít zkrácená odůvodnění. Prostředky, kterými se zrychluje soudní řízení[28], vznikly i jako reakce na „pomalé soudce.“ Účelem těchto prostředků je využít je pokaždé, kdy to zákon umožňuje. V opačném případě by prostředky byly neúčinné, protože soudce by to nenutilo používat zkrácená odůvodnění a nedošlo by ke zrychlení řízení. I zákonné ustanovení – *soud uvede pouze* – z gramatického výkladu nepřipouští volbu. Kdybychom umožnili soudci rozhodnout se, zda zkrácená odůvodnění využije, nelišilo by se to od úplné svobody, určit

[27] Ustanovení § 157 OSŘ.
(3) V odůvodnění rozsudku pro uznání nebo rozsudku pro zmeškání uvede soud pouze předmět řízení a stručně vyloží důvody, pro které rozhodl rozsudkem pro uznání nebo rozsudkem pro zmeškání.
(4) V odůvodnění rozsudku, proti němuž není odvolání přípustné nebo proti němuž se účastníci odvolání vzdali (§ 207 odst. 1), soud uvede pouze předmět řízení, závěr o skutkovém stavu a stručné právní posouzení věci.
[28] Rozsudek NS ze dne 27. 3. 2013,sp. zn./č. j.:33 Cdo 3498/2012
„Jedná se sice o rozsudek pro uznání, kde soudu bylo vytýkána posuzování oprávněnosti a důvodnosti návrhu, což podle zákona nemá. Ale samotné ***tvrzení, že ve zkráceném odůvodnění bylo něco, co bylo nadbytečné a soudu to nadřízený soud vytýká, je stejně použitelné i pro ostatní případy***.“

rozsah svého odůvodnění (bez zákonných limitů). V tomto případě by se ustanovení § 157 odst. 3 a 4 OSŘ se mohlo zdát obsoletní.[29]

Zákonná odůvodnění soud předvídá v těchto případech: (1) Z ustanovení § 157 odst. 3 OSŘ – rozsudek pro zmeškání, (2) ustanovení § 157 odst. 3 – rozsudek pro uznání, (3) ustanovení § 157 odst. 4 – rozhodnutí, kde odvolání není přípustné a (4) ustanovení § 157 odst. 4 – rozhodnutí, proti němuž se účastníci odvolání vzdali.

4. Rozsudek pro zmeškání a rozsudek pro uznání:

Povaha těchto rozsudků je rozdílná než u jiných rozhodnutí. Do českého právní řádu byly včleněny jako obrana před nečinností a obstrukcemi, mají tedy sankční charakter.[30] Právo znát důvody, na základě kterých bylo rozhodnuto, je třeba považovat za stěžejní. V tomto případě přichází na řadu konstrukce, že strany si svým vlastním chováním způsobily to, že právo ztratily. Vlastně samotné sdělení důvodů vedoucí k rozhodnutí není možné, protože soud podle nich nerozhodoval. U rozsudku pro uznání se fikce uznání podle § 114c odst. 6 OSŘ nikterak dál nezkoumá a nedostavení se znamená prohru ve sporu (vyhovění návrhu). Rozsudek pro zmeškání teoreticky tak tvrdé následky nemá, musí rozhodovat na základě skutkových okolností, které se pouze považují za nesporné, ale prakticky to znamená totéž.

Zákon (ustanovení § 157 odst. 3 OSŘ) ztvrzuje předchozí úvod náležitostmi, požadovanými u sankčních rozsudků: (1) pouze předmět řízení - pouze z důvodu stanovit překážku věci rozsouzené a (2) stručně vyloží důvody - zde může najít zmíněný rozdíl mezi těmito dvěma typy. U obou rozsudků bude popsáno splnění podmínek, které zákon ukládá pro rozsudky a ty jsou následně (jako jediné) důvodem pro odvolání, resp. nesplnění těchto podmínek. V rozsudku pro zmeškání bude, alespoň stručně popsán skutkový děj, který je ovšem nutno považovat za nesporný a soud jej převezme z návrhu žalobce.[31]

[29] Nebylo by ustanovení § 157 odst. 3 a 4 OSŘ třeba a soudce by si plně vystačil s judikaturou ESLP a své odůvodnění by přizpůsobil „ve světle jednotlivých okolností."

[30] Vyjma situace, kdy bylo rozsudkem pro uznání rozhodnuto pro skutečné uznání – zde strany projevují svojí vůli a soud nemusí plně odůvodňovat. Podobná situace nicméně vyplývá i ze vzdání se odvolání.

[31] Rozsudek NS ze dne 29. 5. 2001,sp. zn./č. j.:20 Cdo 1197/99
„Rozsudek založený na skutkovém stavu a skutkových závěrech plynoucích z provedeného dokazování (z hodnocení ve sporu provedených důkazů) rozsudkem pro zmeškání není**, jelikož soud v takovém případě nerozhoduj**e na základě tvrzení žalobce obsažených v žalobě o skutkových okolnostech, týkajících se sporu, jež se v důsledku zmeškání žalovaného stala **nespornými** (§ 153b odst. 1 o. s. ř.)."

4.1 Rozsudek pro uznání:

Uznání a fikce uznání jsou nejjasnější rozhodnutí, ve kterých lze uplatit zkrácená odůvodnění. Přesto se právě v těchto případech polemizovalo nad rozsahem stručného vyložení důvodů. Uznání nároku je dispoziční úkon plně v kompetenci strany a užší odůvodnění můžeme chápat jako výhodu pro účastníky, kteří nechtějí soudní ochranu (tuší, že šance na úspěch ve věci je zanedbatelná). Účastník, vědom si důsledků svého úkonu, se dobrovolně vzdal.

Fikce uznání je sankčního charakteru. Na rozdíl od kontumačního rozsudku, fikce uznání je reakcí na úplnou nečinnost (u kontumačního rozsudku stačí pouze nedostavení se na první jednání). Rozdílně ovšem zákon stanoví sankce v ustanovení § 114c odst. 6 a 7 OSŘ. Žalobce získává privilegované postavení a jeho nepřítomnost na případném jednání má za následek pouze zastavení (není-li překážka věci rozsouzené), zatímco žalobce musí respektovat fikci uznání. Ta je sama o sobě velmi zvláštní institut pro nedostavení se.

Odůvodnění je ve srovnání s kontumačním rozsudkem užší, jelikož se nijak neuvádí skutkový stav:„*Jinak řečeno, bez zřetele k tomu, v jaké fázi řízení nastala právní fikce uznání nároku, nebo byl nárok uznán, soud v rozsudku pro uznání nečiní žádná skutková zjištění ani je nehodnotí.*“[32] Nezjišťuje, zda jsou tvrzení podložena důkazy, ani zda žalobcův nárok je skutečně oprávněný. Je tedy s podivem, že mezi Městským soudem v Praze a Nejvyšším soudem, propukl interpretační spor. Odvolací instance požadovala, aby v odůvodnění bylo právní posouzení věci a to z důvodů jeho možné přiřazení ke skutkovým okolnostem.[33] To se jeví velmi extenzivní a ve výsledku by se takové odůvodnění nikterak neodlišovala od toho plnohodnotného. Dovolací soud připomíná důvody, jenž provázely zavedení nových institutů (rychlost a efektivnost) a shrnuje právní posouzení na pouhé: „zdůvodnění, zda došlo ke splnění podmínek.“ Dále argumentuje: „*Lze sice souhlasit s názorem, že skutkové okolnosti vylíčené v žalobě musí být podřaditelné pod příslušná ustanovení právních norem* ***(je totiž***

[32]Rozsudek NS ze dne 27. 3. 2013,sp. zn./č. j.:33 Cdo 3498/2012

[33]Rozsudek Městského soudu v Praze č. j. 68 Co 91/2012-126

„Dospěl k závěru, že v písemném vyhotovení rozsudku soudu prvního stupně "**absentuje právní posouzení věci, což je vada, pro kterou ho nelze přezkoumat**", a to, že nastala fikce nezpochybněných tvrzení žalobkyně o skutkových okolnostech, nemůže vést samo o sobě k přiznání nároku, není-li možné tyto skutkové okolnosti podřadit pod příslušná ustanovení právních norem. Ustanovení § 157 odst. 3 o. s. ř. odvolací soud vyložil tak, že pojem "důvody, pro které soud rozhodl rozsudkem pro uznání", v sobě nezahrnuje pouze procesní podmínky, pro jejichž naplnění byl rozsudek pro uznání vydán, nýbrž též **hmotně právní předpoklady**, tj. existující platná pravidla chování, pod něž lze zjištěný skutkový stav přiřadit. Dovodil proto, že je povinností soudu, uvést v odůvodnění rozsudku pro uznání vedle důvodů, pro které byly naplněny podmínky pro postup podle § 153a odst. 3 o. s. ř., rovněž jakou právní normu na v žalobě popsaný skutkový stav věci soud aplikoval; v opačném případě je takový rozsudek nepřezkoumatelný pro nedostatek důvodů.“

***nutné zvažovat, zda nejde o věc, v níž nelze uzavřít smír**), není však třeba tvrzené skutkové okolnosti v rozsudku pro uznání podřazovat pod příslušnou první normu, neboť soud není povolán posuzovat důvodnost či oprávněnost žalobního návrhu*.“[34]

Zákon dává jasné podmínky pro vydání rozsudku pro uznání: (1) a to možnost uzavřít a schválit smír a (2) situace musí naplnit hypotézu v ustanoveních § 114b odst. 5 a § 114c odst. 6 OSŘ. Nelze-li vyčíst z odůvodnění, jestli tyto podmínky byly splněny, rozhodnutí je nepřezkoumatelné podle § 219a odst. 1 písm. b) OSŘ – musí být srozumitelné a obsahovat dostatek důvodů, podle kterých bylo vydáno. V tomto případě se můžeme co do potřebných podmínek omezit pouze na ustanovení § 153 odst. 3 OSŘ.

Ač se rozsudek pro uznání může jevit jako nejtypičtější příklad využití zkráceného odůvodnění, tak se spory nevyhnou ani jemu. Správně splnit podmínky § 219a odst. 1 písm. b) může být dost obtížné, zejména je-li soud omezen rozsahem zkráceného odůvodnění.

4.2 Rozsudek pro zmeškání:

U kontumačního rozsudku druhý účastník nic nezískává „zadarmo,“ z tvrzených skutečností musí výsledek opravdu vyplývat. Zajímavé ovšem je, že zákonodárce jakoby očekává, že obstrukce v řízení, bude praktikovat pouze žalovaný (tak tomu zpravidla skutečně bývá) a účinek kontumačního rozsudku směřuje pouze k němu. Zvláštní presumpce, které opomíjí zmeškání žalobce, je o to zvláštní, když víme, že tomu vždycky nebylo. Hora ve své učebnici reaguje na zákony účinné v jeho době: „*Ale z této zásady, že důvody rozhodovací jsou podstatnou součástí rozsudku, jsou uznávány jisté **výjimky**. Při rozsudcích na základě zmeškání, uznání nebo vzdání netřeba **totiž důvodů rozhodovacích**; ovšem, pokud jde o rozsudek na základě zmeškání jenom tenkráte, když **zmeškal žalovaný** a žalobě bylo rozsudkem **vyhověno** (nikoli když zmeškal žalobce aneb když rozsudkem pro zmeškání byla žaloba zamítnuta, 417 posl. odst., 418 I. nař. min. sprav. Z 2 června 1914 č. 125 ř. z.).*“[35] Profesor Hora klade účinek rozhodnutí na obě strany, ale použití zkráceného odůvodnění (podobně jako v současnosti) pouze na zmeškání žalovaného. Z uvedeného nemůže vyplývat nic jiného než větší ochrana žalobce, u kterého se opravdu předpokládá, že řízení řádně povede. Jestliže se zpozdí a prohraje, tak se žádá plné odůvodnění, resp. v dnešní době

[34] Rozsudek NS ze dne 27. 3. 2013, sp. zn./č. j.:33 Cdo 3498/2012

[35] HORA, Václav. *Československé civilní právo procesní*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2010. ISBN 978-80-7357-540-3

rozsudek pro zmeškání nepřipadá v úvahu. Při zamítnutí je plné odůvodnění spíše pochopitelné. Žalobce nejenom prohrál, prohrál, i když mu nikdo neměl možnost odporovat a soud takový závěr má náležitě vysvětlit. To svědčí pouze o velmi špatné žalobě a soud se chrání sdělením důvodů, proč nebylo rozhodnuto v jeho prospěch. Jako netradiční se jeví druhá možnost. Při zamítnutí žaloby pro nepřítomnost žalobce, se plné odůvodnění vyžaduje. Skutečný rozdíl mezi zkráceným odůvodněním pro zmeškání žalovaného a plným odůvodněním pro zmeškání žalobce tak nebude velký.

Z odůvodnění rozsudku pro zmeškání musí vyplývat dvě věci: (1) je možné uzavřít a schválit smír (§99 odst. 1 a 2) a (2) není to právotvorná žaloba (došlo-li by takových rozsudkem ke vzniku, změně nebo zrušení právního poměru mezi účastníky).[36] V opačném případě by rozhodnutí bylo nepřezkoumatelné a nebylo by možné uplatnit opravný prostředek (znovu podle ustanovení § 219a odst. 1 písm. b) OSŘ).

Ač může rozsudek pro zmeškání působit méně přísně, než ryzí fikce uznání nároku, není tomu tak. Je třeba mít na paměti, že podmínky pro vydání kontumačního rozsudku jsou přísné a umožňují žalobci širokou míru uvážení. Z ustanovení § 153b OSŘ neplyne, že se musí jednat o pouhou nepřítomnost a následné navržení žalobcem. Nedostavení může předcházet i dlouhodobá komunikace soudu se žalovaným, v rámci, které může podávat námitky a argumentovat, nicméně jeho nedostavení se má stejný účinek.[37] V odůvodnění soud poté nesmí sdělené námitky ani zmínit.[38] Dokonce je přípustná i situace, kdy se žalovaný nedostaví a soud jedná bez jeho přítomnosti. A až po několika úkonech (třeba i po výslechu svědků) žalobce navrhne a soud musí rozhodnout kontumačním rozsudkem. Vše výše zmíněné soud nesmí do odůvodnění napsat.

[36] Ustanovení § 153b odst. 3 OSŘ.
[37] Rozsudek NS ze dne 29. 5. 2001,sp. zn./č. j.:20 Cdo 1197/99
[38] Na základě nich vůbec nerozhodoval

5. Rozhodnutí, kde odvolání není přípustné, nebo se účastníci odvolání vzdali:

Ustanovení § 157 odst. 4

*„V odůvodnění rozsudku, proti němuž **není odvolání přípustné** nebo proti němuž se účastníci **odvolání vzdali** (§ 207 odst. 1), soud uvede pouze předmět řízení, závěr o skutkovém stavu a stručné právní posouzení věci.“*

Velký komentář[39] (podobně jako jiné doktrinální zdroje) příliš obsáhlé vymezení těchto pojmů nepřináší: (1) Předmět řízení - se zpravidla definuje jako údaj, který označí věc. A to pouze pro možnost určit, aby se mohla postavit překážka věci rozsouzené. Ve skutečnosti věc bude vymezena v záhlaví rozhodnutí a v odůvodnění dojde k bližší specifikaci. (2) Závěr o skutkovém stavu - zde literatuře stačí pouhá tzv. skutková věta, ta stručně a výstižně vyjadřuje zjištěný skutkový stav, jenž je rozhodný pro právní posouzení věci. U skutkové věty soud neuvádí ani výklad o tom, které skutečnosti má za prokázané a které nikoliv, ani výklad o tom, o které důkazy opřel svá skutková zjištění, jakými úvahami se řídil při hodnocení důkazů a proč neprovedl další navrhované důkazy. Postačí, pokud bez jakéhokoli bližšího výkladu uvede, jaký skutkový stav zjistil. Nejedná se o nic jiného, než o závěrečné hodnocení skutkového stavu, kde ovšem není vymezeno, jakým způsobem došlo k jeho zjištění. Podobná úvaha má snad své opodstatnění v rozsudku pro uznání, ale již ne nutně ve zbylých případech. Ty se rozhodují na základě skutkového zjištění a vyřčení pouhého výsledku může vyvolávat domněnku libovůle rozhodnutí. (3) Právní posouzení věci - má být v odůvodnění těchto rozsudků uvedeno jen stručně. Postačí, když soud uvede, z jakých právních ustanovení při rozhodování vycházel. Přičemž se uvádí, že stačí pouhý odkaz na jednotlivá ustanovení bez právního hodnocení.[40]

5.1 Odvolání není přípustné:

Pokud to zákon nevylučuje, může účastník využít opravný prostředek. Ustanovení § 202 OSŘ upravuje, kdy je podání odvolání nepřípustné, tj. když jeho podání vylučuje zákon. Nepřípustnost odvolání je dána jednak proti určitým druhým usnesením – tato usnesení se vyznačují tím, že se jimi zpravidla „vede“ řízení.[41] Tak proti rozsudku v bagatelních

[39] DRÁPAL, L. a J. BUREŠ. *Občanský soud řád I. a II. Komentář*. 2009. vyd. ISBN 9788074001079
[40] DRÁPAL, L. a J. BUREŠ. *Občanský soud řád I. a II. Komentář*. 2009. vyd. ISBN 9788074001079
[41] Výčet ustanovení § 202 odst. 1 OSŘ vyjma písmene f) usnesení, jímž byl schválen smír. To se považuje za usnesení ve věci samé.

věcech, tam kde částka nepřesahuje 10 000 Kč (ustanovení § 202 odst. 2). Nicméně rozsudek, kde není odvolání přípustné a použití zkráceného odůvodnění, se lze použít na základě § 169 odst. 4 i na usnesení. Kombinací nepřípustnosti odvolání § 202 odst. 1 a určení zda se jedná o usnesení ve věci samé (požadavek § 169 odst. 4) může určit usnesení, na které se může vztahovat zkrácené odůvodnění. Z výčtu § 202 odst. 1 lze ovšem za usnesení ve věci samé požadovat pouze usnesení, jímž se schvaluje smír. Dalším zdrojem pro hledání usnesení ve věci samé a zároveň nepřípustnosti odvolání je ZŘS, do něhož se přesunuly nesporné typy řízení, a to není předmětem mé práce.[42]

Procesní usnesení – usnesení, jimž se „vede“ řízení se musí odůvodňovat, i když odvolání není přípustné. Použití zkrácených odůvodnění nepodmiňuje žádné ustavení, *a contrario* jej vylučuje právě ustanovení § 169 odst. 4 OSŘ. Nepřípustnost odvolání jako podmínka pro využití zkráceného odůvodnění se tedy (kromě níže vyjmenovaných případů) jeví jako důvodné.

Všechny případy předvídané procesními předpisy musí být v souladu s § 157 OSŘ vykládány velmi restriktivně. Teleologický výklad a základní pravidla a principy zaručující právo na spravedlivý proces, nesmí ustoupit principu hospodárnosti.

Pro ilustraci uvedeme příklad, který nepřípustnost odvolání vykládal právě velmi extenzivně a opomenul posoudit věc z hlediska účelu úpravy. V právních rozhledech krátce po účinnosti nové úpravy č. 30/2000 Sb. publikoval článek JUDr. Milan Kindl.[43]Ten se pozastavuje zejména u výkladu spojení „stručné právní posouzení“ a jeho následným použitím pro budoucí judikaturu. Podle jeho výkladu se toto ustanovení mělo použít i na rozhodnutí odvolacích a dovolacích soudů, kde také platí nepřípustnost odvolání. Na základě „stručného právního posouzení“ by pak odvolací (dovolací soud) nemohl ve svém odůvodnění, jednoznačně stanovit jaký výklad zastává a způsobilo by to existenční potíže celé justiční soustavy. Jednak to pro judikování *pro futuro* (to by se projevilo zejména u vydávání Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek), tak také v případě, kdy to soud zruší a vrátí nižšímu soudu, a ta to by byla nepřezkoumatelné. To by podle jeho slov vedlo ke konci judikatury a

[42] Přesto si dovolím poznamenat, že podle mého názoru se institut zkráceného odůvodnění pro ZŘS nejspíš nepoužije. Jednak má pro své některé případy obdobné řešení – možnost odůvodnění zcela vynechat (příklad ustanovení § 10 odst. 2 ZŘS). To se dá považovat za konkurující institut ke zkráceným odůvodněním. Tak také povaha rozhodnutí ve věci samé jenž by umožňovala použití zkráceného odůvodnění, je tak zásadním, a zároveň rychlým, zásahem do práv osob, že si povaha věci vyžaduje podrobné odůvodnění. To souvisí s veřejným zájmem, který je těmito typy řízení chráněn.

[43] V té době děkan Právnické fakulty v Plzni.

k velké právní nejistotě. Za druhou možnost (tedy za předpokladu, že se zkrácená odůvodnění vyšších soudů netýká) považuje povinnost v každém případě, kde odvolání není přípustné, vytvořit právní větu. Ta je v rámci celého systému soudu brána jako stručný právní názor k těm nejdůležitějším případům. Nicméně v žádném případě nenahrazuje odůvodnění. Pro pochopení celého případu, je třeba plné odůvodnění. Sluší se připomenout, že sám autor zdůrazňuje neústavnost[44] první varianty a přiklání se k používání právní věty. Formulovat právní větu, nicméně není nikterak jednoduché, v některých případech to není ani možné. Z velké části záleží na osobnosti tvůrce právní věty a na jeho volbě. A ve výsledku je právní větu schopen vytvořit pouze ten, kdo konkrétní případ má do detailu nastudovaný a právní věta je spíš pomoc pro budoucí čtenáře. V žádném případě neulehčí práci tvůrci[45], ba přesně naopak, který musí velmi podrobně vycházet z celého odůvodnění. Což je v rozporu se smyslem zavedení zkrácených odůvodnění.

Můžeme shrnout, že nepřípustnost odvolání a s tím související použití zkrácených odůvodnění, se vztahuje na bagatelní věci (rozsudek) a usnesení, jímž se schvaluje smír. Ostatní eventuality již zmíněné nepřipadají v úvahu.

5.2 Bagatelní věci:

S cílem odlehčit soudům práci se k nepřípustnosti odvolání přičlenily i spory o takzvaně bagatelní částku. První podmínkou je peněžité plnění a druhou je výše tohoto plnění. Do roku 2009 se částka stanovila do 2 000 Kč a od té doby se zvýšila na 10 000 Kč. Samotné zvýšení má své opodstatnění a pouze reaguje na reálnou cenovou hladinu, která se významně změnila. Ovšem použití zkrácených odůvodnění i pro tyto spory by bylo dvojím odchýlením se od standardního postupu (nepřípustnost odvolání a zkrácená odůvodnění), což pouze pro nižší žalovanou částku nepřipadá v úvahu.

Ustanovení § 202 OSŘ vylučuje možnost podat odvolání a tím i možnost vydat zkrácené odůvodnění. Povaha zbylých rozhodnutí v tomto paragrafu a důvod využití zkráceného odůvodnění je ovšem odlišná. V odstavci jedna máme usnesení, jímž schvalujeme smír (viz. níže). Rozsudek pro uznání a rozsudek pro zmeškání je jistá sankce za nedodržení procesních pravidel a principů, které jsme ale měli možnost dodržet. Na rozdíl od bagatelních věcí, které nejsou co do povahy rozhodování, jiná než věc „cennější.“ Nesmí zde být ani žádná sankce, účastník nic nezanedbal a krom toho, že mu není umožněno odvolání (což

[44] KINDL, Milan. *Malá poznámka k odůvodnění rozsudku aneb konec judikatury v Čechách?*. Praha: Právní rozhledy, 2001, roč. 2001, č. 6.
[45] KRÁLÍK, Michal. *Ještě ke konci judikatury v Čechách*. Praha: Právní rozhledy, 2001, roč. 2001, č. 12

může být spravedlivý důvod)[46] by mu mělo být odepřeno další právo – náležité odůvodnění.

Gramatický a nejspíš i systematický výklad toto řešení se nevylučují, ale je v hrubém rozporu s výkladem teleologickým a to na základě argumentu, které jsem výše popsal. Ústavní soud se k tomu staví obdobně: *„Ani to, že **předmětem sporu je bagatelní částka**, nemůže vést k trivializaci základních práv a svobod v situaci, kdy postup obecných soudů nebo některého z nich **nese znaky libovůle**.“*[47]

Skutečnost, že zákon stanovil, že i při zachování práva na spravedlivý proces, je jednoinstanční řízení pro tyto spory dostačující, je povinností soudu věnovat řízení a odůvodnění maximální pečlivost a pozornost. A bylo by zvlášť v těchto případech proti principům, kdyby se zkráceným odůvodněním účastníkům upíralo právo na přesvědčivý, racionální, logický a vyčerpávající odůvodnění rozhodnutí podle ustanovení § 157 odst. 2 OSŘ. *„Neboť jen věcně správná (zákonu zcela odpovídající) a náležitě, tj. zákonem vyžadovaným způsobem, odůvodněná rozhodnutí naplňují ústavněprávní kritéria (srov. nález ÚS sp. zn. IV. ÚS 2319/11).“*[48] Zdůvodnění rozhodnutí je tu o to víc důležité, právě protože tu odvolání možné není.

Bagatelní spory bývají navíc v mnoha případech spory ze spotřebitelských smluv. Ty, i přes nepříliš velkou finanční hodnotou, v žádném případě nebývají jednoduché a zřejmé.[49] V rámci těchto styků dochází k používání obsáhlých smluv uzavíraných adhezním způsobem, které je potřeba do detailu prozkoumat a posuzovat, jestli byly dodrženy všechny podmínky styku se spotřebitelem. A právě podrobné zdůvodnění toho jak soud vyhodnotil jednotlivé body smluv, ale i obchodní podmínky, na které smlouvy odkazují, je velmi důležité nejenom pro spotřebitele. Podnikatel má navíc velký zájem na pečlivém odůvodnění a to z hlediska jeho případných dalších sporů. Význam ochrany spotřebitele nově zdůrazňuje systematika začlenění těchto vztahů do občanského zákoníku.

Podnikatel, jenž vede spotřebitelské spory, také nemá zájem se soudit. V rámci různých reklamačních sporů bývá on ten žalovaný a i při případných výhrách ho spory

[46]Důvodová zpráva k zákonu č. 30/2000 Sb. totiž vycházela z toho, že důvodem prolomení zásady absolutní přípustnosti odvolání v tzv. bagatelních věcech (§ 202 odst. 2 OSŘ) je skutečnost, že dosažení účelu občanského soudního řízení lze dosáhnout prostřednictvím řízení v jediném stupni a přezkoumání takových rozhodnutí odvolacím soudem se považuje za **průtah** v uspokojení oprávněných pohledávek věřitelů. **Tomuto účelu a smyslu koresponduje i forma zkráceného a stručného odůvodnění rozsudku**.

[47]Nález ÚS ze dne 4. 8. 1999, sp. zn. IV. ÚS 544/98

[48] SVOBODA, K., SMOLÍK, P., LEVÝ, J., ŠÍNOVÁ, R. a kol*: Občanský soudní řád.* Komentář. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013

[49] DERKA, Ladislav a KÜHN, Zdeněk. *Odůvodnění rozhodnutí vyššími soudy po 1. 1. 2001 a některé poznámky související*. Praha: Právní rozhledy, 2002, roč. 2001, č. 8

minimálně časově zaneprázdní a staví ho do nejistoty v jeho vztazích. Za předpokladu, že využívá formulářové smlouvy při prodeji svých produktů, musí být v jeho zájmu, požadovat nejlepší odůvodnění. To může dále předkládat v dalších sporech a předcházet dalším sporům. Samotný výrok v jednom případě, nemusí být důležitý, na rozdíl od odůvodnění. Je velmi pravděpodobné, že v následujících sporech bude argumentovat právě těmito důvody a vyhraje. Nicméně protože zde odvolání není přípustné, tak se tento případ nedostane do sjednocující judikatury vyšších soudů a spotřebitelé nebudou mít možnost (bez přičinění podnikatele) zjistit důležité informace pro jejich budoucí (obdobný) spor. Možnost seznámit se rozsudky nižších soudů před vlastním sporem je velmi praktické a může to následně i motivovat k mimosoudnímu řešení sporu. Dá se předpokládat, že v minimálně větším poměru budou soudy rozhodovat stejně.[50]

5.3 Usnesení, jímž byl schválen smír:

Obecně pro usnesení platí ustanovení o rozsudku (§152 - § 166 OSŘ) přiměřeně. Pojem přiměřeně musíme chápat úzce v souvislosti s tím, co nám umožní smysl daného zákona. Posuzujeme-li přiměřené použití ustanovení o rozsudku ve vztahu k usnesení, tak musíme zejména porovnávat rozdíly těchto odlišných typů rozhodnutí. Usnesení je druhově častější rozhodnutím. V pozitivních i negativních rozhodnutích, kde se rozhoduje ve věci samé (o meritu daného sporu), se zpravidla rozhoduje rozsudkem. Můžeme říct, že smysl celého soudního procesu je pomocí různých usnesení dojít až k tomu nejdůležitějšímu rozhodnutí – rozsudku. Smysl usnesení je až na výjimky jiný. V ustanovení § 167 odst. 1 OSŘ máme demonstrativní výčet usnesení, kterými vedeme řízení a reagujeme na „nestandardní“ překážky, jenž komplikují cestu k rozhodnutí ve věci. K tomu co je možno v konkrétním případě považovat za přiměřené se vyjadřuje Velký komentář.[51] U usnesení v procesních záležitostech o zkráceném odůvodnění uvažovat nemůžeme, protože nám to

[50]DERKA, Ladislav a KÜHN, Zdeněk. *Odůvodnění rozhodnutí vyššími soudy po 1. 1. 2001 a některé poznámky související*. Praha: Právní rozhledy, 2002, roč. 2001, č. 8

[51]DRÁPAL, L. a J. BUREŠ. *Občanský soud řád I. a II. Komentář*. 2009. vyd. ISBN 9788074001079, s. 1129 - 1130 „Na usnesení se použijí přiměřeně zejména § 153, § 154 odst. 1, § 155 odst. 1, § 156 odst. 1 věta druhá, § 158 odst. 1, 3 a 4, § 159, § 159a odst. 1, § 160 odst. 1, § 164, 165 a 166. Jde-li o usnesení, jímž se rozhoduje ve věci samé, použijí se přiměřeně dále zejména § 152, § 154 odst. 2, § 155 odst. 2 až 4, § 156 odst. 1 věty třetí a čvrtá, § 156 odst. 2, § 159a odst. 2, 4, 5, § 160 odst. 2, 3 a § 163.“

přiměřenost neumožňuje.[52] Některé z těchto rozhodnutí bývají taktéž odůvodněny až v rozsudku na konci řízení, čímž se naplňuje rychlejší vedení sporu.

Užití ustanovení rozsudků u usnesení, kde se rozhoduje ve věci samé, bude daleko širší. Zákon nám dokonce v ustanovení § 169 odst. 4 OSŘ propůjčuje obsáhlý pojem – obdobně a to i pro nepřípustnost odvolání. Tu nalezneme opět v § 202 odst. 1 OSŘ a jedním usnesením, kdy rozhoduje ve věci samé je schválení smíru.[53]Sluší se připomenout, že ve Velkém komentáři se přímo uvádí, že na usnesení o schválení i neschválení smíru se nepoužije § 169 odst. 4 OSŘ a musí být plně odůvodněno. Opačný názor zastává kolektiv autorů nejnovějšího komentáře,[54] kteří přímo odkazují na předchozí judikát, který smír včleňuje mezi rozhodnutí ve věci samé.

Podle ustanovení § 202 odst. 1 písm. f) proti usnesení o schválení smíru, není odvolání přípustné. To znamená, že se použije ustanovení § 157 odst. 4, stačí pouhé stručné právní posouzení. Z literatury plyne, že v této části zkráceného odůvodnění soud jenom odkáže na příslušné ustanovení hmotného zákona. Do 3 let ovšem mohu podat žalobu na neplatnost smíru, pro jeho rozpor s hmotným právem. Ze zkrácené verze odůvodnění porušení hmotného práva vyplývat nemusí, spíše vyplývat nebude a smír je nepřezkoumatelný. Odkazem na rozhodující ustanovení a závěrem o skutkovém stavu totiž nemusí být zřejmé, zda se naplnily, všechny podmínky v hypotéze právní normy. Tento případ je samozřejmě proti smyslu ustanovení OSŘ, i když z jeho gramatického výkladu plyne. I přesto v jiném případě zkrácená odůvodnění (i přes riziko nepřezkoumatelnosti pro rozpor s hmotným právem) v úvahu připadá – rozsudek pro uznání. Zde judikatura sjednotila, že je sice potřeba zajistit, aby se mohl přezkoumat pro rozpor s hmotným právem, ale soud nesmí zkoumat důvodnost nebo oprávněnost.

Smír je dispoziční úkon, kterým účastníci dávají najevo, že nepotřebují pomoc soudu na vyřešení sporu. Jestliže se schvaluje smír, soud často ani němá přístup k opravdu relevantním důvodům, které vedly k jeho uzavření. Z hlediska systematické výkladu je přípustné, aby při schvalování smíru bylo použito zkrácené odůvodnění, jelikož u rozsudku

[52] Zkrácená odůvodnění ve smyslu § 157 odst. 4 na procesní usnesení použít nelze. Zákon v § 167 odst. 2 sice umožňuje pro všechna usnesení použít ustanovení o rozsudku přiměřeně, to ale není případ zkrácených odůvodnění (viz. Velký komentář). O zkrácených odůvodnění můžeme uvažovat pouze u usnesení ve věci samé podle ustanovení § 169 odst. 4.

[53]Rozsudek ze dne 9. 7. 2008, sp. zn. 28 Cdo 5378/2007
V tomto rozhodnutí Nejvyšší soud usnesení, jímž se schvaluje smír, zařadil mezi usnesení ve věci samé.

[54]SVOBODA, K., SMOLÍK, P., LEVÝ, J., ŠÍNOVÁ, R. a kol*: Občanský soudní řád.* Komentář. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, 1422 s.

pro uznání, kde se zkoumají stejné podmínky, je i zkrácené odůvodnění užší (ve smyslu § 157 odst. 3 OSŘ), zatímco u schválení smíru se pohybuje v ustanovení § 157 odst. 4 OSŘ. Rozsah tohoto odůvodnění by měl plně postačit pro přezkum pro rozpor s hmotným právem a bude přezkoumatelný. To ovšem pouze potvrzuje pravidlo, že se zkrácená odůvodněné budou lišit případ od případu a svázat soud při odůvodnění zákonnými pravidly je nerozumné.

Opačným případem je ovšem usnesením, kterým se zamítnutá smír. Při zamítání smíru je i velmi žádoucí, aby se soud, co nejpečlivěji zabýval důvody svého rozhodnutí. Zamítnutím smíru soud zasahuje do dispozičního úkonu, jenž má v rukou účastník a odebírá mu jeho právo. Nejdůležitějším úkolem soudu je přispět ke smírnému vyřešení, které je lepší než autoritativní příkaz. V případě, že soud neschválí smír (i přes zákonné důvody) musí to náležitě odůvodnit. Chci upozornit, že strohý jazykový výklad § 202 odst. 1 písm. f) OSŘ je na místě, při odlišování schválení a zamítnutí smíru. Kdyby zákonodárce nepřipouštěl odvolání i proti usnesení, jímž se zamítá smír, zvolil by stejnou legislativní techniku jako v případě § 202 odst. 1 písm. d) OSŘ.

5.4 Odvolání se strany vzdali:

Možnost vzdát se odvolání je dobrovolný úkon vycházejícím z ustanovení § 207 odst. 1 OSŘ. Vzdát se odvolání je možné až po vyhlášení rozhodnutí a to v případě, že se účastník spokojí s vyhlášeným odůvodněním. To se vyhlašuje hned po vyrčení výroku v méně přísné formě (přítomní již sedí) a vše probíhá opravdu rychle. Soudce ve většině případů přednese připravené nejdůležitější součásti odůvodnění s tím, že předpokládá jeho budoucí doručení v písemné formě stranám. Jsou-li ovšem účastníci spokojeni nebo cítí, že šance na změnu výroku je mizivá, mohou se odvolání vzdát. Soud pak využije pouze zkrácená odůvodnění. Z důvodů dobrovolnosti tohoto úkonu, se nemůže zpochybňovat dispoziční úkon, do kterého není žádný účastník nijak nucen.

6. Závěr:

6.1 Přijatelnost odůvodnění:

Před závěrečným vyhodnocením si dovolím nabídnout odlišnou hodnotu k efektivitě soudnictví. Předvídatelnost - *„nezbytná míra identifikace práva ve společnosti, nikoli míra absolutního ztotožnění.“*[55]. Právo - rozhodování, které nebude akceptováno, je nežádoucí cíl. Neznamená to, že strany budou spokojeni s výsledkem - toho mnohdy nejde dosáhnout. Zřejmým problémem průměrného odůvodnění rozsudku, a jeho nesrozumitelnosti, je jeho adresát. Spíše než pro účastníky sporu, směřuje k odvolacímu soudu, kde se soud dopředu brání důvodům pro zrušení jeho rozhodnutí. Opomíjí se psychologický aspekt, vysvětlení stranám proč tomu tak je a co soud přesvědčilo.

Věřím, že změna způsobu[56] odůvodňování by změnila postoj k českým soudům a účastníci by se před nimi nemuseli cítit stejně jako na širém moři. Uživatelsky přívětivější forma by mohla zajistit daleko méně překvapivých rozhodnutí[57] a spoustě sporů prostě předejít (díky čitelnosti rozhodování). Přesně tyto důvody jsou účelem odůvodnění. Zkracování, či jiné způsoby činící ho více nesrozumitelným, jsou *proti těmto hodnotám* a proti účelu justičního systému.

6.2 Zkrácený rozsudek vs. rychlost řízení:

Zkrácená odůvodnění mají svojí opodstatněnost a jejich užitím ve vyjmenovaných případech, mají působit k rychlejšímu vyřešení sporu. Podobných institutů je více[58] a zavedly se do českého právního řádu pro racionalizaci řízení a případnému zabránění zneužívání procesních práv. Omezování působnosti zrychlujících institutů by porušovalo rovnost účastníků, jejich právo vést řízení a být za něj odpovědný.[59] Případná přílišná přísnost je vyrovnána poučovací povinností.

Zkrácená odůvodnění, nicméně nepovažuji za nepostradatelnou nutnost. Hlavním účelem je dozajista „odbřemenit“ soudce od další „zbytečné“ práce - napsání odůvodnění do

[55] HAVLÍČEK, K. *Principy přijatelnosti práva*, Zdroj: Sborník přednášek z odborné konference, Právní prostor 2013

[56] Uživatelsky přívětivější forma, vyjadřování, absence cizích slov, a další možnosti pro zjednodušení pochopení vypracovaných důvodů rozhodnutí.

[57] Rozsudek NS ze dne 31. 10. 2008, sp. zn./č. j.: 33 Odo 1255/2006

[58] Lhůty, doručování, technické prostředky, koncentrační prostředky, rozsudek pro zmeškání, rozsudek pro uznání, případné jednání, atd.

[59] Rozsudek ze dne 21. 8. 2003, sp. zn./č. j.: 28 Cdo 1555/2003
Příčilo by se zásadě rychlosti a soustředěnosti řízení (§ 6 o. s. ř.), pokud by formalistickým výkladem příslušných ustanovení měla **být omezována účinnost těch procesních institutů**, které byly do procesního práva inkorporovány právě **za účelem zjednodušení a zrychlení** občanského soudního řízení.“

písemně vyhotoveného rozsudku[60]. To nepovažuji za nijak závratný problém vzhledem k tomu, že soudce už na základě určitého myšlenkového pochodu rozhodl a poté jej vyslovil při vyhlašování rozhodnutí. Následné sepsání by nemělo být zvlášť časově náročně, tím spíš, když jej vypisuje zapisovatelka a jeho formulace je otázka spíše marginální. Odůvodnění, i když není adresováno odvolacímu soudu nebo účastníkům, musí být již zmiňovaným zrcadlem. Již profesor Hora apeloval na psychologický aspekt a s tím nutně související potřebu formy, která bude pro běžného člověka srozumitelná – o jeho právech je rozhodováno.

I když se zkrácená odůvodnění týkají rozhodnutí nižších soudů a jejich závaznost pro další soudy je nulová[61], tak by zde měla být možnost seznámit se s osobností svého zákonného soudce. Na internetových stránkách ministerstva spravedlnosti se sice nabízejí možnost vyhledávat judikaturu (ovšem vyjma nejnižších soudů a jediným „klíčem" k vyhledávání je spisová značka, kterou nelze získat snadno). Přiznávám, že účinnou námitkou proti těmto tvrzením je nezájem jak advokátního stavu, tak veřejnosti o odůvodnění.

Jako příklad bych poukázal na praxi velkých, spíše zahraničních firem, které si ze své vlastní iniciativy vytváří vyhodnocení[62] jednotlivých soudců. To je nutné v common law, kde má soudce dozajista výsadnější postavení, nicméně i v kontinentálním typu právní kultury je výsledný účinek velmi značný. Ten se pravděpodobně zvýší od účinnosti občanského zákoníku a je ustanovení § 13 OZ. Toto ustanovení nijak nerozlišuje mezi rozhodování vyšších, či nižších soudů, lze tedy usuzovat, že mám právo požadovat, aby Okresní soud v Sokolově, rozhodl obdobně jako Obvodní soud pro Prahu 4. To není myšlenka nijak pokroková a nachází oporu v odborných kruzích, které uvádějí příklad otevřeného právního systému.[63] Pro veřejnost je praxe soudních rozhodnutí také lépe hodnocena, protože na rozdíl

[60]ŠEVČÍK, Vlastimil: *Některé ústavní aspekty řízení před obecnými soudy*, [Bulletin advokacie 6-7/1998, s. 6] „…zabezpečují totiž, že soudní rozhodnutí ve všech svých podstatných částech je **v písemné formě** nejen natrvalo zachyceno, ale zejména **ozřejmuje myšlenkový pochod**, jímž soud (soudce) ke svému rozhodnutí dospěl a právě o tento myšlenkový proces a možnost jeho následného přezkumu, i z hlediska ústavně právního přezkumu."

[61] Nicméně na základě rozhodnutí ESLP Helle proti Finsku z roku 1997, odvolací soud může převzít odůvodnění od nižšího soudu – při zamítnutí odvolání.

[62] Vytvoří z rozhodovací praxe „povahový rozbor" soudce pro budoucí spory, které v rámci advokátní kanceláře, připadnou na nové klienty. Rozbor slouží k lepšímu poznání osoby soudce a přizpůsobení vedení spory podle těchto zjištění.

[63] ZOULÍK, František. *Nový občanský zákoník a jeho interpretační úskalí*, 2012. Sborník přednášek z odborné konference Právo ve veřejné správě 2012, dostupné v softwarovém systému - CODEXIS
Profesor Zoulík, který si kodifikaci nově (po obměně svého názoru) představuje jako otevřený systém zákonů, který je osvěžovaný judikaturou – jako historický příklad funkčnosti obdobného systému uvádí prétorské právo a právo equity v common law.

od abstraktních právní norem, vysvětlují konkrétní konflikty a rámec chování vytvářejí pochopitelněji.[64] Naneštěstí tato myšlenka nemůže být naplněna bez publikace takových rozhodnutí (viz. spotřebitelské spory), která se v současné chvíli omezuje na pouhou náhodnou publikaci soukromými zdroji

Důvěra, jenž by se mohla vložit do rukou soudce, by mohla mít svůj výsledek. V justiční soustavě je soudce nepochybně kontrolován a cílem každého rozhodování by měla být taková argumentace, kterou vyšší soud neprolomí. Je tedy otázkou odpovědnosti soudce k vyšším soudům a veřejnosti, jak bude odůvodňovat svá rozhodnutí a zákonné limity mu v tom moc nepomůžou (viz. příklad u usnesení, jímž se schvaluje smír). *Okolnosti každého případu jsou vždy rozdílné* a i způsob odůvodnění, může mít jiné požadavky, jenž musí mít možnost posoudit pouze soudce. Sluší se připomenout, že správné a přesvědčivé odůvodnění, které povede k přijatelnosti práva, se musí připravit za odpovídajících podmínek. Dostatek času a další nutné podmínky jsou samozřejmostí, bez kterých cíle nelze dosáhnout.

Téma efektivnosti justice je téma velmi populární a pomocí různých statistik dochází k pranýřování české situace. To ovšem není nijak důvodné. Evropská komise pro efektivitu justice (CEPEJ), působící pod Radou Evropy, vydává od roku 2004 komplexní hodnocení justičních systému členských zemí. Vydává zprávy ze své činnosti a z jejich výsledků plynou opačné závěry. Využil jsem dvě nejnovější zprávy z června 2013 a souhrnnou hodnotící práci z období od roku 2007 do 2010. Efektivita a kvalita justičních systémů je jedním z nejdůležitějších pramenů práce, kde krom ostatních faktorů, se porovnává samotná délka sporných řízení a výkonnost soudů („clearance rate“) v občanských a obchodních řízení.

Zpráva nás řadí se 128 dny[65] mezi státy s rozumnou délkou řízení, vedle Dánska, Německa, Norska. Oproti například Slovinsku (417 dnů) a Chorvatsku (462 dnů).

Možná ještě výstižnější bude druhý faktor. Výkonnost soudů – poměr mezi vyřízenými věcmi a nově napadlými, je v České republice také dlouhodobě nadprůměrný. Spolu s dalšími 9 státy počet vyřízených věci je větší než nově napadlých (o 3%). K tomu

[64] ELIÁŠ, Karel. *Stará judikatura ve světle nových zákonů – I. Nový občanský zákoník a judikatura*, 2012, Stará judikatura ve světle nových zákonů

[65] JEAN, Jean-Paul a Hélene JORRY. Judicial systems of the European Union countries: Analysis of data by theEuropean Commission for the Efficiency of Justice (CEPEJ). In: [online]. June 2013 [cit. 2014-04-11]. Dostupné z: http://www.coe.int/t/dghl/cooperation/cepej/evaluation/2012/CEPEJ_pays_UE_rapport_JPJ-HJ_2013__en.pdf str. 35

hledisku je třeba přistupovat o to pozitivněji, když dále vyčteme, že Česká republika je státem, kde občané využívají soudní soustavu nadprůměrně v porovnání se svými evropskými spoluobčany. To je tendence zemí východní a jižní Evropy a spolu s Litvou a Chorvatskem připadá každý rok 3 000 nových případů na 100 000 obyvatel.[66] Zprávy hodnotí český justiční systém pozitivně a kritika české efektivnosti není důvodná. Není nutné požadovat zrovna v tomto ohledu změnu a přidávání nových institutů pro zrychlení. Ze třech předcházejících statistických údajů nám plyne jediné – větší úsilí zpopularizovat alternativní řešení sporů. Jednak na straně budoucích stran, tak na straně mediátorů[67], kteří svojí práci zpravidla provozují pouze jako doplněk.

Z těchto důvodů považuji institut zkráceného odůvodnění za nesplňující svůj účel. Pochybuji o jeho smyslu, jelikož efektivita řízení jej nevyžaduje a pro některé případy je zbytečným omezením. Přispívá to pouze k nepřijatelnosti rozhodnutí a to i v tom případě, kdy soud chce své rozhodnutí odůvodnit. Zkrácená odůvodnění nesmí obsahovat více, než ukládá zákon v § 157 odst. 3 a 4 OSŘ.[68] Na druhou stranu, jestliže důvod pro zkrácené odůvodnění naplněn není, pak soud ve všech případech musí naplnit všechny náležitosti § 157 odst. 2 OSŘ, i v případech jevících se zcela zbytečných takovému ohodnocení.

Soudce by měl mít možnost sám posoudit nutný rozsah svého odůvodnění, je za něj také odpovědný – vůči odvolacímu soudu i veřejnosti.

[66] CEPEJ report evaluating European judicial Systém – 2012 edition (2010 data), str. 229

[67] Za předpokladu, že obě strany jsou aktivní.

[68] Jestliže přijmeme výklad ustanovení § 157 odst. 3 a 4 OSŘ, jenž dává soudci povinnost použít zkrácená odůvodnění, nikoli pouze možnost. Opačný výsledek – volba soudce zda zkrácené odůvodnění využije – pak se pak nijak neodlišuje od soudcova svobodného rozhodnutí a ustanovení OSŘ mi přijdou obsoletní.

7. Zdroje:

Učebnice a komentáře:

1. DRÁPAL, L. a J. BUREŠ. *Občanský soud řád I. a II. Komentář*. 2009. vyd. ISBN 9788074001079.
2. HORA, Václav. *Československé civilní právo procesní*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2010. ISBN 978-80-7357-540-3.
3. SVOBODA, K., SMOLÍK, P., LEVÝ, J., ŠÍNOVÁ, R. a kol*: Občanský soudní řád.* Komentář. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013
4. SVOBODA, K. *Zásada koncentrace řízení a jejich uplatnění v civilním soudním řízení*. Praha, 2010. ISBN 978-80-87212-51-6
5. WINTEROVÁ, Alena. *Civilní právo procesní: 6. aktualizované a doplněné vydání*. Praha: Linde, 2011. ISBN 978-80-7201-842-0.

Judikatura:

1. Rozsudek ze dne 21. 8. 2003, sp. zn./č. j.: 28 Cdo 1555/2003
2. Rozsudek NS ze dne 31. 10. 2008, sp. zn./č. j.: 33 Odo 1255/2006
3. Rozsudek ze dne 9. 7. 2008, sp. zn. 28 Cdo 5378/2007
4. Nález ÚS ze dne 4. 8. 1999, sp. zn. IV. ÚS 544/98
5. Rozsudek Městského soudu v Praze č. j. 68 Co 91/2012-126
6. Rozsudek NS ze dne 27. 3. 2013,sp. zn./č. j.:33 Cdo 3498/2012
7. Rozsudek NS ze dne 29. 5. 2001,sp. zn./č. j.:20 Cdo 1197/99
8. Rozsudek NS ze dne 18. 2. 2009,sp. zn./č. j.:32 Cdo 3726/2007
9. Rozsudek NS ze dne 15. 5. 2002,sp. zn./č. j.:30 Cdo 884/2001
10. Usnesení ze dne 7. 1. 2005, sp. zn. 10 Co 512/2004
11. Nález ÚS ze dne 26. června 1997, sp. zn. III. ÚS 94/97
12. Nález ÚS ze dne 7. 12. 2004, sp. zn. I. ÚS 91/03
13. Nález ÚS ze dne 21. 7. 2011, sp. zn. III. ÚS 1513/11

Články:

1. BOLEK, M.: *O odůvodňování soudních rozhodnutí*, Právní rozhledy, roč. 2010, č. 6
2. BORZOVÁ, Ivana. *Evropské justiční systémy*. Soudce. roč. 2012, č. 12
3. DERKA, Ladislav a KÜHN, Zdeněk. *Odůvodnění rozhodnutí vyššími soudy po 1. 1. 2001 a některé poznámky související*. Praha: Právní rozhledy. 2002, roč. 2001, č. 8

4. DOSTALÍK, P., HAVEL, B., SVOBODA, K. *Stará judikatura ve světle nových zákonů – IV. Příklady vztahu judikatury a zákona*. 2013. Stará judikatura ve světle nových zákonů
5. ELIÁŠ, Karel. *Stará judikatura ve světle nových zákonů – I. Nový občanský zákoník a judikatura*, 2012. Stará judikatura ve světle nových zákonů
6. HAVLÍČEK, Karel. *Principy přijatelnosti práva*, Zdroj: Sborník přednášek z odborné konference, Právní prostor 2013
7. HORÁČEK, Vít. *Mediace ve velkých advokátních kancelářích*. Bulletin Advokacie, roč. 2013, č. 6
8. KINDL, Milan. *Malá poznámka k odůvodnění rozsudku aneb konec judikatury v Čechách?*. Právní rozhledy. 2001, roč. 2001, č. 6.
9. KRÁLÍK, Michal. *Ještě ke konci judikatury v Čechách*. Praha: Právní rozhledy. 2001, roč. 2001, č. 12
10. KÜHN, Z. *Základní modely soudcovské argumentace*, Právník sv. 140, 2001, č. 4
11. LICHOVNÍK, Tomáš. *Co se od soudů očekává a co mohou soudy splnit*. Rodinné listy, roč. 2013, č. 6
12. VRCHA, P.: *K odůvodnění prvoinstančního rozsudku v občanském řízení*, Soudní rozhledy, roč. 2004, č. 3
13. ŠEJVL, M., TRYZNA, J. *Stará judikatura ve světle nových zákon§ - III. Vztah zákona a soudního rozhodování*. 2013. Stará judikatura ve světle nových zákonů
14. ŠEVČÍK, Vlastimil: *Některé ústavní aspekty řízení před obecnými soudy*, Bulletin advokacie, roč. 1998, č. 6-7
15. ZOULÍK, František. *Nový občanský zákoník a jeho interpretační úskalí*, 2012. Sborník přednášek z odborné konference Právo ve veřejné správě 2012, dostupné v softwarovém systému – CODEXIS

Právní předpisy:

1. Občanský soudní řád – zákon č. 99/1963 Sb., ve znění č. 293/2013 Sb.
2. Zákon o zvláštních řízeních soudních – zákon č. 292/2013 Sb.
3. Občanský zákoník – zákon č. 89/2013 Sb.

Ostatní zdroje:

1. JEAN, Jean-Paul a Hélene JORRY. Judicial systems of the European Union countries: Analysis of data by theEuropean Commission for the Efficiency of Justice (CEPEJ). In: [online]. June 2013 [cit. 2014-04-11]. Dostupné z: http://www.coe.int/t/dghl/cooperation/cepej/evaluation/2012/CEPEJ_pays_UE_rapport_JPJ-HJ_2013__en.pdf
2. CEPEJ report evaluating European judicial Systém – 2012 edition (2010 data)
3. Důvodová zpráva k zákonu č. 30/2000 Sb.
4. Důvodová zpráva k zákonu č. 7/2009 Sb.
5. Důvodový zpráva k zákonu č. 292/2013 Sb.
6. Důvodová zpráva k zákonu č. 89/2013 Sb.